

HAKAN ÜLKER

Gümrük Muayene Memurları Derneği
Başkan

ULUSAL GÜVENLİK TÜRKİYE

Terminolojik anlamıyla güvenlik; toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan tehlikeye düşmeden yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi hülasa emniyetli durumudur.

Güvenlik kavramının varoluşu insanların toplu yaşama geçmesi sonucu doğmuştur. Korunma, barınma, varlığını devam ettirme gibi doğal gereksinimlerin sonucu ortaya çıkmış olan güvenlik kavramı ülkelere, kültürlere, aileye ve bireye göre de farklılıklar göstermektedir. İnsanlığın varoluşundan bu yana belki de en önemli ihtiyaçlarımızın başında gelen güvenlik, kişisel anlamda, bireyin kendi varlığı ve elinde bulundurduklarına dair yaşadığı korku, endişe ve çekincelerin bir bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Güvenlik kavramının elle tutulabilir bir noktaya gelmesi ise modern ve yahut ulus devlet süreci ile başlamıştır.

En basit tanımı ile "tehlike bulunmaması hali, emin ve rahat olma" (Meydan-Larousse) şeklinde ifade edilen güvenlik kavramını objektif ve sübjektif olarak 2 farklı şekilde değerlendiren Wolfers'a göre; objektif anlamda eldeki değerlere yönelik bir tehdidin olmaması, sübjektif

anlamda ise bu değerlere yönelik bir saldırı olacağı korkusunu taşımamasıdır. Bu tanımlamalardan bir çıkarım yapacak olursak güvenlik kavramının temelinde yatan unsurun "tehdit" olduğunu ortaya çıkmaktadır. Diğer tanımda ise Buzan; güvenliğin "vizyon doğrultusunda belirlenen hedeflere ulaşmaya engel olabilecek risk ve tehditlerin ortaya konulması, belirlenen risklerin yönetilmesi ve tehditlere karşı gereken tedbirlerin alınması sistemi" olarak değerlendirmiştir.

"Geleneksel güvenlik" anlayışı, güvenliği devlet merkezli ve askeri tehdit ekseninde yorumlamıştır. Bu yorumlamanın doğal sonucu olarak da devletler suni korkular, tehditler de oluşturmuştur. Bu anlayışın yaşandığı sürece verilebilecek en yakın ve gerçekçi örnek ise şüphesiz Soğuk Savaş Dönemidir. Bu dönem II. Dünya Savaşı sonrası başlamış, ABD ve SSCB'nin liderliğinde iki kutuplu bir dünya düzeni baş göstermiştir. Soğuk savaş dönemi boyunca güvenlik konuları askeri güç ile ilişkilendirildiğinden dolayı devletlerin öncelikli stratejileri askeri güç ile ilgili olmuştur. Bu da merkezde devletin bulunduğu ve güce dayalı bir

güvenlik anlayışını sebep olmuştur. Soğuk savaşın ABD'nin üstünlüğü ile sona ermesine müteakip tehdit algılamaları, suni korkular vb. küreselleşmenin de etkisiyle yerini gerçek korkulara bırakmış tehditler hem genişlemiş hem de derinleşmiştir. Soğuk savaş döneminde yapılan salt askeri temelli analizler aşılacak enerji, nüfus, ekonomi, kültürel sorunlar gibi etmenlerinde dâhil edildiği daha geniş tabanlı analizler yer almıştır. Bu gelişmelerle birlikte geleneksel güvenlik anlayışının terk edilmesine ve yeni bir güvenlik anlayışının doğmasına sebep olmuştur. Salt askeri analizlerin terk edilmesi ve çeşitli konuların güvenlik kavramı ile ilişkisi sonucu güvenliğin gerçek anlamda tesisi için tüm bu konuları kapsayan ortak çalışmalar yapılmasına neden olmuştur. Güvenlik kavramının değişmesindeki en önemli gücün ise Soğuk Savaş sonrası etkisini iyiden iyiye artıran güç kazanan küreselleşme olgusu olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

11 Eylül itibari ile güvenlik kavramındaki değişim dönüm noktasına ulaşılmış ve bu kapsama, küresel terör, örgütlü suç şebekeleri, uyuşturucu silah ve insan ticareti, yaşa-dışı göç, etnik ve dinsel nitelikli çatışmalar ve kitle imha

silahlarındaki artış gibi konularda dâhil edilerek genişletildiği gözlemlenmektedir. Özellikle 11 Eylül sonrası ABD politikaları da küresel düzeyde ulusal güvenliğe yönelimleri hızlandırmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde ulusal güvenlik, konjonktüre göre kapsam ve şekil değiştirmekte ancak bekasını her zaman korumaktadır.

Ulusal güvenliğin, ilgili aktörlerin etkileşimde bulunduğu çoğulcu bir ortamda ve ulusal çıkar ile dış politikanın belirlendiği güvenlikleştirme süreçleri bağlamında ortaya konması gerekmektedir.

Fakat Güvenlik elitinin de bazı konuları olduğundan daha önemli gösterme, düşman-tehdit zinciri oluşturma ve güvenliğin konusu ve alanını belirleme önceliğini elinde bulundurma arzusunu da unutmamak gerekir. Güvenlikleştirme, ülkenin güvenliğinin ve çıkarlarının tanımlanmasına, düşman ve tehdit algılaması yaratıl-masına ve dolayısıyla iç ve dış politikasında güvenlik elitinin belirleyici olmasına imkân tanır. Şunu da unutmamak gerekir ki gündemi güvenlik ile işgal edilen bir ülkede siyasetin meşru alanı da o kadar sınırlı olur. Ülkemizde Ulusal güvenlik anlamında temel ve siyaset üstü sürekliliği olan, realist bir analiz ve politikaların olmaması bizi diğer büyük ülkelerden ayıran önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Devletler, özellikle de büyük güçler, zaman zaman kendilerine ulusal güvenlik stratejileri oluşturma yoluna gider. Yapılan kapsamlı çalışmaların sonunda ortaya devletlerin temel güvenlik parametrelerini belirleyen belgeler çıkar. Bu belgeler zaman zaman şeffaf bir şekilde yayımlanır. Zaman zaman da devletin kendi işleyişi ve planları çerçevesinde gizli tutulur. Ama günümüzde iddialı siyasal hedefleri olan neredeyse tüm uluslararası aktörlerin açıkça deklare ettikleri ve belli aralıklarla yeniledikleri ulusal güvenlik stratejileri mevcuttur. Örneğin İngiltere en son 2010 yılında böyle bir temel metin yayınladı. O belgeye her yıl yeni değerlendirmeler eklemeye devam ediyor. Fransa'nın en son yayınladığı beyaz kitap 2013 yılına ait. Belgenin beş yıllık değerlendirme süreçlerinden geçmesi bekleniyor. Fransa güvenliğine 2030 yılına kadar hizmet etmesi hedefleniyor. Çin 2013 yılında yeni bir ulusal güvenlik strateji belgesi hazırladı. Bu belgede Çin barışçıl yükselişini nasıl planladığını ve güvenlik doktrinini bu

hedefe uygun biçimde nasıl belirlediğini açıkladı. Rusya 2009 yılında hazırlanan ulusal güvenlik belgesinde 2020 yılı için bir planlama yaptı. Amerika zaten bu tür çalışmaları gelenek haline getirmiş durumda. İspanya, Almanya, Japonya ve diğerleri... Özellikle küresel aktör olma hedefi taşıyan ülkelerin neredeyse tamamı kendilerine ait güvenlik doktrinlerini hazırlamakla kalmıyor, bunları açık biçimde paylaşıyor.

Nitekim Genelkurmay Eski Başkanı Org. Necdet Özel Efes 2014 tatbikatının ardından yaptığı konuşmada ülkelere yönelik tehditlerin değiştiğinden bahsederek; "20 yy'nin sonunda 21. yüzyılın hemen başında meydana gelen olaylar uluslararası ilişkileri ittifakları, tehdit ve güvenlik gibi kavramları temelden sarsmıştır. Önemli boyutta değişime zorlamıştır. Yenidünya düzeninde konvansiyonel tehdit azalmışsa da, terörizm bölgesel çatışmaların organize suçlar, kitle imha silahlarının yaygın olarak kullanılma ihtimallerinin ortaya çıkması, gibi çok sayıda tehdit ortaya çıktı. Bu durum devletlerinin ülkelerinin kara deniz ve havadan korumalarına esasına dayalı dayalı savunmalarında yetersizliklere neden olmuştur. Çünkü 20. yy öncesinin genelde silahlı çatışmaya dayalı askeri tehditlerine meydana gelen yeni küresel gelişmelerin de etkisiyle gözle görülmesi ve mevcut savunma sistemleriyle giderilmesi zor olan askeri, yarı askeri ve askeri olmayan tehditler eklendi. Dost ve düşmanın kesin ayrıldığı cephesi yanı ve gelişti belli olan genel savaş teknikleri uygulandığı tek boyutlu tek yönlü, tespit edilebilir tehdit ortamı bugün yerini çok değişkenli ve birçok belirsizliği içeren zor bir ortama bırakmıştır. Bu nedenle soğuk savaş dönemi stratejilerini artık geçersiz kaldığı görüşü güç kazanmaya başlamıştır. Gelenen aşamada asimetrik kriz ve mücadele yöntemlerini, konvansiyonel karar verme planlama, süreçleriyle kriz yönetim teknikleri, karşılaşılan risk ve tehditlere karşı yeterli olmamaya başlamıştır. Bu durum savunma paradigma ve kavramlarını giderek karmaşık ve çok boyutlu hale getirmiş güvenlik mimarisinde yeni arayışları gündeme taşımıştır. Yaşadığımız çağda ülkeler askeri yaptırımlardan çok politik ve ekonomik yaptırımların tehdidi altında bulunmakta. Sosyal medya ve enformasyonla şekillenen renkli değişim ve mevsim devrimlerine maruz bırakılmaktadır.

Ekonomik manipülasyonlar ülke için dini etnik istismar en önemli tehdidi oluşturmaktadır. Bugün ülkeler askeri tehditle değil güvenliğe doğrudan etkisi olan ekonomik sosyal tehditle karşı karşı karşıyadır. Öte yandan günümüzün ve yakın geleceğin güvenlik ortamında güvenlik olgusunun sadece güvenlik güçlerinin görevi olmadığı dikkate alınarak ulusal güvenlik stratejisinin günümüz şartlarına göre değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum." Şeklinde ifade etmiştir. Ülkemizde diğer büyük ülkeler gibi ulusal güvenlik başkanlığı, müsteşarlığı ve yahut bakanlığı benzeri kurum acilen oluşturulmalıdır. Birçok kurum ve kuruluşun, akademisyenlerin, toplum sosyologlarının, vs. katılımı ile geniş tabanlı bir oluşum fakat bu kuruluşların üstünde ve bağımsız bir ekip kurulması gerekmektedir. Ülkemizin geleceğine yönelik gerek iç gerekse de dış tehditlere karşı refleks gerçekleştirmek, ortaya çıkabilecek muhtemel tehditleri doğmadan engellemek, ülkemizin kısa, orta ve uzun vadeli planlarını gerçekçi bir şekilde belirlemek ve uygulayabilmek için hareket etmelidir.

Böyle bir yapının içinde konun uzmanları olan kişilerden, Gümrük ve Ticaret, Ekonomi, İçişleri, Dışişleri, Millî Savunma, Sağlık ve Tarım (örn; GDO'lu gıdalar günümüz de artık ulusal tehdit algılanmakta) Bakanlıkları, Uluslararası güvenlik uzmanları, akademisyenler, toplum ve siyaset bilimcilerinin yer aldığı milleti ve ülkesi için hizmet verebilecek bir yapılanmanın en yakın hedeflerimizden biri olan 2023 ve ilerisi 2053, 2071 ve diğerleri için realist bir başlangıç olacağını düşünmekte ve böyle bir yapılanmanın bir an evvel hayata geçirilmesi için temenni etmekteyim.

KAYNAKÇA

- <http://setav.org/tr/turkiye-ve-ulusal-guvenlik-stratejisi-ihyaci/yorum/28199>
- <http://politikaakademisi.org/uluslararası-iliskilerde-guvenlik-algisi/>
- http://www.karam.org.tr/Makaleler/1495045075_karabulut.pdf
- <https://prezi.com/ky9g-qporh6s/kuresellesme-ve-guvenlik/>
- <http://arsiv.setav.org/ups/dosya/60328.pdf>